

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Inlichtingen bij
Secretaris
Vertrouwelijkheid
intern
Ons kenmerk
V005-2024
Bijlage(n)
3

Datum 22 maart 2024

Geachte heren Dijkgraaf en Van Zwol,

De wereld verandert in hoog tempo. Tot enkele jaren geleden hadden de brandweer en veiligheidsregio's vooral te maken met kortdurende rampen, met een relatief lokaal effect. Tegenwoordig hebben we steeds vaker te maken met complexe en langdurige crises, zoals de Covid-19-pandemie, vluchtelingen uit Oekraïne en het asielvraagstuk. Daarnaast zien we in Nederland ook reële dreigingen op ons afkomen, zoals meervoudige, onbeheersbaar natuurbranden, grootschalige digitale ontwrichting en meerdaagse uitval van de stroomvoorziening. Dergelijke crises kunnen de samenleving voor korte of langere tijd ernstig ontwrichten. De aanpak hiervan vereist betrokkenheid en samenwerking tussen alle lagen van de overheid en met maatschappelijke en private partners. De veiligheidsregio's vormen hierin een onmisbare schakel.

De veiligheidsregio's vervullen samen met de rijksoverheid en de gemeenten (de zogeheten algemene keten in de crisisbeheersing) een belangrijke coördinerende rol in de voorbereiding op en de aanpak van complexe en langdurige crises. Het Veiligheidsberaad is daarbij een betrouwbare en stabiele gesprekspartner voor het kabinet. De brandweer heeft, als onderdeel van de veiligheidsregio's, een belangrijke taak in het daadwerkelijk bestrijden van crises in de fysieke leefomgeving. Als de nood aan de man is, dan wordt met één druk op de knop een 24/7-crisisorganisatie geactiveerd en staat een groot potentieel aan professionele hulpverleners gereed. Om hier goed invulling aan te kunnen geven hecht het Veiligheidsberaad aan de afhandeling van alle 112-meldingen door brandweer, politie en ambulancezorg in de huidige tien meldkamers.

Op basis van de ervaringen tijdens corona- en asielcrisis is gebleken dat veiligheidsregio's fors hebben moeten inspannen om tot een adequaat niveau van de crisisbestrijding te komen. Met het oog op rampen en crises van de toekomst, zoals hierboven geschetst, is het nodig om dit niveau te behouden en te versterken. Daarvoor ontvangen de veiligheidsregio's vanaf 2022 een structurele toevoeging van 83 miljoen in de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR). De veiligheidsregio's hebben voortvarend gezamenlijke meerjarenambities opgesteld op het gebied van Crisisbeheersing en Informatievoorziening. Een garantie van het toegezegde bedrag is daarom essentieel.

Gezien de langdurige, complexe en impactvolle crises die zonder twijfel nog op ons afkomen, is het van belang te blijven investeren in de regierol en de slagkracht van de veiligheidsregio's. De volgende vier punten brengt het Veiligheidsberaad in dat kader graag onder uw aandacht.

1. Investeer in natuurbrandbeheersing: bestrijden én voorkomen

De Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid (september 2022) laat zien dat natuurbrand tot de categorie bedreigingen hoort met de grootste waarschijnlijkheid en met een grote impact. Bovendien worden door klimaatverandering de drogere periodes in Nederland langer en heftiger. De analyse laat zien dat mede hierdoor de kans op onbeheersbare natuurbranden in de nabije toekomst zal toenemen in aantal, omvang, gelijktijdigheid en kans van voorkomen. Dat vraagt om een langere inzetbaarheid (capaciteitsvraag) van de brandweer. Vanwege deze toenemende dreiging is het belangrijk te werken aan het beperken van kans en impact en aan bestrijdingscapaciteit.

Onbeheersbare natuurbranden zijn een reëel risico en vormen vanwege klimaatverandering een grote bedreiging voor Nederland in de nabije toekomst. Investeren in natuurbrandbeheersing is van belang voor de nationale veiligheid. Het volgende is daarom wat ons betreft nodig:

- > Kom tot een coördinerend ministerie voor natuurbrandbeheersing, zodat er integraal kan worden gestuurd door alle betrokken disciplines en ketens heen. De coördinatie is nu te versnipperd; dat leidt tot onnodige en onwenselijke vertraging en tot verminderde effectiviteit en efficiëntie van de inspanningen. Van belang hierbij is de voortzetting van de bestuurlijke processen die in gang zijn gezet door het Veiligheidsberaad en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.*
- > Richt een multidisciplinair expertisecentrum in voor natuurbrandbeheersing (analoog aan het al bestaande Watermanagementcentrum Nederland). In dit expertisecentrum kan door o.a. natuurbestuurders, veiligheidsregio's en KNMI worden samengewerkt op het gebied van crisisbeheersing en natuurbeheer, gericht op risicoreductie van natuurbranden en internationale kennisontwikkeling.*
- > Zorg voor juridische verankering van beleid en verantwoordelijkheden op het gebied van natuurbrandbeheersing, waarbij tot wettelijke verankering gerealiseerd is, gewerkt wordt met een convenant.*
- > Investeer in bovenregionale/landelijke voorzieningen om natuurbrandbestrijding te versterken, te weten in: landelijke bovenregionale slagkracht, specialistische eenheden, regio-overstijgende informatievoorziening en regievoering.*

2. Behoud de slagkracht van de brandweer

Gezien de langdurige en complexe crises die we op ons af zien komen, is behoud van de slagkracht van de brandweer van groot belang. De brandweer is in staat om deze uitvoeringskracht te organiseren. De capaciteit van de brandweer staat echter onder druk. De brandweer is sterk afhankelijk van vrijwilligers, die dit doen naast hun reguliere baan. In de repressieve functies vormen zij 80% van de capaciteit. Die vrijwilligheid komt in de

knel, omdat op basis van Europese en internationale regelgeving vrijwilligers en beroepskrachten niet hetzelfde werk mogen verrichten tegen verschillende vergoeding. De Minister van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad hebben de afgelopen jaren samengewerkt om te komen tot mogelijkheden om fundamenteel onderscheid te maken tussen de vrijwillige en beroepskrachten bij de brandweer. Uitgangspunt hierbij is dat de kwaliteit van de brandweezorg in Nederland behouden blijft en vrijwilligheid geborgd wordt. Voor de realisatie hiervan heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid, als stelselverantwoordelijke, nog geen dekking gevonden. Voor het oplossen van het meest dringende probleem, het omzetten van een deel van de vrijwilligersaanstellingen naar deeltijd-beroepsaanstellingen, is een structureel bedrag van minstens 35 miljoen euro nodig.

Daarnaast worden er tussen het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad afspraken gemaakt over bovenregionale en landelijke brandweersamenwerking. Het Veiligheidsberaad juicht dat toe, omdat dit de veiligheid van Nederland ten goede komt. Wel moet deze samenwerking zijn ingebed in de stevige lokale en regionale basiszorg, zoals de brandweer die nu levert. De kracht van de afzonderlijke veiligheidsregio's staat voorop, het landelijk optreden volgt daaruit.

Het is van wezenlijk belang voor de veiligheid in Nederland om vrijwilligheid bij de brandweer te behouden. We zien een toename van langdurige en complexe crises, die vragen om voldoende bestrijdingscapaciteit. Behoud van een toekomstbestendig brandweerstelsel binnen wettelijke kaders is daarom cruciaal. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad hebben geconcludeerd dat hiervoor een transitie nodig is van een deel van de brandweervrijwilligers naar parttime beroepskrachten, naast de vele brandweervrijwilligers die zich blijven inzetten voor de veiligheid van de gemeenschap. Dit vraagt om een structurele investering van 35 miljoen euro, die door het Ministerie van Justitie en Veiligheid moet worden opgepakt.

Daarnaast pleit het Veiligheidsberaad voor bovenregionale en landelijke brandweersamenwerking vanuit de kracht van de veiligheidsregio's, ingebed in een stevige lokale en regionale basiszorg.

3. Zorg voor een veilige energietransitie

Om de gevolgen van klimaatverandering zoveel mogelijk tegen te gaan, wordt onder andere gewerkt aan een groene energietransitie. Nieuwe energiesystemen, -bronnen en -dragers brengen echter vaak ook nieuwe veiligheidsrisico's met zich mee. Zoals de rijksoverheid heeft aangegeven, is veiligheid – naast betrouwbaarheid en betaalbaarheid – een voorwaarde voor het ontwikkelen van nieuwe energieprojecten. De veiligheidsregio's hebben hierin een taak als incidentbestrijder, maar willen ook aan de voorkant kunnen adviseren vanuit preventie. In de praktijk blijkt dit laatste vaak niet het geval, omdat veel initiatieven zich buiten het zicht van bevoegd gezag en veiligheidsregio voltrekken of omdat er nog onvoldoende kaders zijn. Met andere woorden: we zien het niet of hebben geen positie om iets te kunnen doen. Daarnaast is enerzijds er sprake van schaalvergroting, bijvoorbeeld het vervoer van meer en meer gevaarlijke stoffen

(toename waterstof en dragers van waterstof, zoals ammoniak) via weg en spoor met de bijbehorende effecten op omgevingsveiligheid. Anderzijds is er tegelijkertijd sprake van fragmentatie, omdat er meer risico's de woonwijk en woningen in komen (buurtbatterijen, huisaccu's, waterstof) waarbij opwekking en opslag ook lokaal plaatsvinden.

Voor milieu en klimaat is de energietransitie van groot belang. Deze transitie moet echter wel veilig gebeuren. Daarom pleit het Veiligheidsberaad ervoor dat bij investeringen in energietransitie een percentage wordt gereserveerd voor veiligheid én dat de veiligheidsregio's positie krijgen om zo vroeg mogelijk in het proces aan de voorkant te kunnen adviseren. Wet- en regelgeving lopen altijd achter deze innovaties aan, professioneel veiligheidsadvies aan de voorkant bevordert dan veilige bouw en gebruik. Hiermee gaan innovatie en veiligheid hand in hand en kunnen we de energietransitie veilig doorlopen.

4. Verzeker voortgang in de herziening Wet veiligheidsregio's

In december 2020 is het rapport van de Commissie evaluatie Wet veiligheidsregio's naar de Tweede Kamer gestuurd. Precies twee jaar later volgde de Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg. Op dit moment is het Veiligheidsberaad in gesprek met het Ministerie van Justitie en Veiligheid om te komen tot afspraken en voorstellen voor het wetgevingstraject, nog veelal in de vorm van two-pagers.

Het Veiligheidsberaad vindt het van groot belang dat het nieuwe kabinet dit wetgevingstraject onverminderd voortzet. Ook om te voorkomen dat het gat tussen wetsevaluatie en wetsherziening (inmiddels al bijna drie jaar) te groot wordt. We hebben als land een stevige crisisstructuur nodig, nationaal én (boven)regionaal, waarbij de veiligheidsregio's een belangrijke coördinerende rol vervullen en het schakelpunt zijn met de rijksoverheid. De herziene wet moet daaraan bijdragen.

Als Rijk en veiligheidsregio's staan we voor grote gezamenlijke uitdagingen. Het Veiligheidsberaad hecht grote waarde aan het zijn van een stabiele gesprekspartner voor het Ministerie van Justitie en Veiligheid. We kijken dan ook uit naar het voortzetten van de zorgvuldig opgebouwde relatie met een volgend kabinet, waarbij we ons onverminderd willen inzetten voor de gezamenlijke aanpak van en voorbereiding op complexe en langdurige crises. De in deze brief benoemde punten zijn hiervoor van essentieel belang voor ons.

Met vriendelijke groet,

A.W. Kolff

Voorzitter Veiligheidsberaad